

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1648

Cap. I. De vocibus Geographicis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13147

Geographicis familiares sunt, & quarum notitiâ carere non debet Geographicæ candidatus, ne artis quam sectatur impingat in limine: quæ si præstiterimus diligenter, primam & inchoatam Orbis terrarum cognitionem obtulerimus.

CAPVT PRIMVM.

De vocibus Geographicis.

VOCVM Geographicarum aliæ ad terram duntaxat pertinent, aliæ ad aquas tantùm, aliæ sunt aquis, & terræ communes. In terrâ verò loca vel hominum habitationi addicta sunt, vel feris, & bestiis relicta. Horum omnium locorum nomina quinque Paragaphis proponemus.

§. I. *Nomina maiorum locorum in terrâ.*

REGIO Terræ pars quæ à Principe regitur, aliter *Tractus, Ora, Plaga.*

PROVINCIA regio quæ ius *provinciæ, seu formulam* recepit; hoc est quæ non solùm vectigalis, sed & seruitute mulctata. Sic dicta quasi *procul vieta*. Prima fuit *Sicilia*.

Sub Con- } Consulares } Quæ regebantur à *Consularibus.*
sulibus. } Prætorix } Quæ à *Prætoribus.*

Sub Impe- } Cæsaris } Administratæ per *Procōsules, & Propratores.*
ratoribus } Populi } A *presidibus.*

SATRAPIA vox Persica quæ *regionem* aut *provinciam* sonat.

NOMVS *Præfecturæ in Egypto*, ita dictæ quod singulæ suas haberent leges, vt in Gallia *les Coustumes*.

DIOECESIS, rectè respondet diuisioni Francicæ vulgò *des Bailliages*. In recenti Geographia sumitur pro Episcoporum iurisdictione.

TERRITORIUM *vnuersitas agrorum intra fines cuiusque vr- bis constituta*. Gallicè *la ville & sa Banlieuë*.

§. 2. Nomina minorum locorum in terrâ.

VRBS locus amplior mœnibus septus : & pro Roma olim fumebatur, vt $\alpha\theta\upsilon$ pro Athenis, $\pi\acute{o}\lambda\iota\varsigma$ pro Alexandria Ægypti.

CIVITAS olim distinguebatur ab vrbe, quòd hæc pro loco, illa pro hominibus fumeretur : sic ciuitas Heluetiorum dicebatur. Sumpta etiam est pro insulis maioribus vt pro Cypro, Sicilia. Imò & pro ingenti regione, vt pro Hispaniâ. Nunc autem ferè vsurpatur pro vrbe quæ Episcopum habet.

OPPIDVM vulgò pro *Minori vrbe* : aliquando etiam pro *Maiori*.

COLONIA, vrbs in quam pop. Rom. Ciues suos ad incolendum deducebat per legem Agrariam.

Sub $\left\{ \begin{array}{l} \text{Ciuium Romanorum, quæ iure optimo Quiritum fruebantur.} \\ \text{Coss. } \left\{ \begin{array}{l} \text{Latini Nominis, quæ tantùm iure Latij utebantur.} \end{array} \right. \end{array} \right.$

Sub Impe- $\left\{ \begin{array}{l} \text{Militares cùm militibus in præmium assignabantur} \\ \text{ratoribus. } \left\{ \begin{array}{l} \text{agri quarundam vrbiũ.} \end{array} \right. \end{array} \right.$

MUNICIPIVM, ciuitas extrinsecus in urbem ascita.

Dupli- $\left\{ \begin{array}{l} \text{Sine suffragio: vbi viuebant secundùm leges suas, & tantùm} \\ \text{cis } \left\{ \begin{array}{l} \text{inter legionarios militabant: vt } \textit{Cerites}. \end{array} \right. \\ \text{gene- } \left\{ \begin{array}{l} \text{Cum suffragio: Ius ciuium obtinebãt, & legibus Romanis} \\ \text{ris. } \left\{ \begin{array}{l} \text{viuebant; habebant tantùm sua sacra, quæ Municipalia} \\ \text{dicebantur.} \end{array} \right. \end{array} \right.$

Attamen sæpè cum Colonis confunduntur Municipia.

FOEDERATA OPPIDA, vrbes, quæ foedus cum pop. Rom. percusserant : habebantque Remp. liberam, & suos Magistratus. Quod si Romano Iuri se obstrinxissent, dicebantur *Populi Fundi*.

PRÆFECTVRA, vrbs rebellis, aut ingrata pop. Romano, ad quam mittebatur quòtannis *Præfectus*, qui in eâ ius diceret.

FORVM, vrbs, in qua *simul Ius dicebatur, & Nundina celebrabantur*. A Censoribus, vel Prætoribus instituta sunt Fora, dum vias sternunt, vel bella gerunt.

CONCILIABVLVM, vbi *Nundina tantùm celebrantur*, rariùs dicebatur *Ius* : aliter *Emporium* ab $\epsilon\mu\pi\omicron\rho\epsilon\iota\upsilon\nu$ negotiari.

FANVM locus qui creuit ex Templi alicuius celebritate.

LECIO ciuitas in quâ disposita legio ab Imperatoribus Romanis ad Imperij tutelam, vel sanè pars legionis.

ARX vel ab *Arcadibus*, vel *arcendis* hostibus dicta; est autem locus munitus in monte. Quod si imperitet vrbi, *Acropolis* dicitur, vt *Acrocorinthus*.

CASTRVM: seu meliùs *Castra*, loca munita fossis, & vallo. Si autem miles hîc diutiùs confisteret *Statina* dicebantur, & quidem si per Hyemem *Hiberna*.

CASTELLVM: minus Castrum mœnibus præcinctum ad alas equitum continendas. Dicebatur aliter *Præsidium*, seu *Custodia*. Quæ tamen vox etiam dicitur de vrbibus in hostico, ad populos in officio continendos. Paruum autem Castellum dicebatur **BVRGVS**, vt vult Vegetius à Græco *πύργος turris*.

MVTATIO: vbi equos recentes inueniebant cursores.

MANSIO: locus assignatus militi dum iter facit, vt apud nos *les Estapes*, ou *les logemens*.

VILLA: domus aliqua in agris splendè ædificata: antiquis *Hortus*.

VICVS: locus ex pluribus villis constans, vnde *Vicani*.

PAGVS: Vicus ad Fontem, aut Fluuiolum. Sumitur item pro *Regiuncula* vt *pagus Velaunus*, *le pays de Velay*, &c.

§. 3. *Nomina locorum in terrâ qua feris, & bestiis relinquuntur.*

MONS	{ Tumor Alti- simus.	{ pars superior media infima	{ Cacumen, Iugum, Vertex, Supercilium, Verruca. Clius, Dorsum. Pes, Radix.
-------------	-------------------------------	---------------------------------------	---

COLLIS: humilior terræ tumor.

TVMVLVS: terræ minor congeries.

RYPES: à Colle, & Tumulo materia tantùm distat, nam è faxo rupes est.

CAMPVS { **AGER**: Campus aratus, aut arandus.

 { **PASCVVM**: vbi pecora tantùm pascuntur.

 { **PRATVM**: vbi falce herba refecatur.

		SPECVS: latibulum feræ: aliter <i>Speleum</i> , & <i>Caverna</i> .
		HIATVS: Fossa in profundum aperta.
FOS-		BARATHRA: Terra aquis diluta ad multam profun-
		ditatem.
SA		SPIRACVLA: vnde pestiferi halitus erumpunt aliter
		AORNI, quod <i>aves</i> superuolantes <i>enecent</i> .
		CRATER: os montis igniuomi.
		SALTVS: vbi arbores inæquales, & quasi saltantes.
		NEMVS: sylua peramœna.
SYL-		LVCVS: sylua Diis sacra; à luce, aut tenebris dicitur.
VA		ROBORETVM locus in quo clauduntur feræ <i>vn parc</i> .
		TESQVA vel Tesca, locus asper raris fruticibus spar-
		sus <i>des Haliers</i> .
		VALLIS: exitum vnum, aut duos habet.
VAL-		CONVALLIS: nullos habet exitus.
LIS		FAVCES: seu PYLÆ seu Angustia } exitus vallis an-
		gustior.

§. 4. De vocibus ad aquas tantùm spectantibus.

		PROFVNDVM, seu ALTVM, <i>la pleine mer</i> .
AQVA		LITTVS: Maris ora, & quousque marinus æstus in
SALSA		fluuios immittitur.
		ARCHIPELAGVS: Mare insulis sparsum.
		PALVS: siccatur æstate, <i>vn Marais</i> .
		STAGNVM: ex quo aqua ad libitum emittitur,
		<i>Etang</i> .
A-	STA-	LACVS: vnde flumina erumpunt, <i>vn Lac</i> .
QVA		PISCINA: stagnum minus, <i>vn Reservoir</i> .
	GNANS	LACVNA: fossæ ad siccandas paludes ductæ,
		Gallis, <i>des Caraux</i> : Italis <i>Bonificatione</i> . Si
		autem hæc fossa perducitur ad merces effe-
		rendas dicitur INCILE.
		FLVMEN, seu <i>fluuius</i> : Aqua copiosior perenni-
DVL	FLV-	ter fluens.
		AMNIS: Fluuus in duos alueos sectus.

CIS } ENS } FLVENTVM: minutus fluuius.
 } } TORRENS: fluuius aut fluentum ex niuibus li-
 } } quatis, & pluuiis.

§. 5. De vocibus Terra, & Aqua communibus.

QVÆ } SINVS: Aqua se in terras insinuans, *vn Golphe.*
 PRIVS } FRETVM: Aqua vtrunque terris pressa, *vn Destroit.*
 AQVAS } ÆSTVARIVM: vbi se æstus insinuat, *la Bare.*
 RESPI- } EVRIPVS: æstuarium reciprocum sæpè de die.
 CIVNT. } BOSPHORVS: Fretum angustius, *vn Canal.*
 } INSVLA: Terra aquis vndique cincta, *Iste.*
 } SCOPVLVS: seu Ara saxum in mari prominens, *des*
 } *Brisants.*
 } SYRTES seu Breuia: terra aquis interseissa, *des Bancs.*
 } PENINSVLA, seu Chersonesus, & Cherrhonesus; à
 QVÆ } Græco *Χεῖρος*, seu *Χεῖρος Terra*, & *ἠῶρος insula*: est in-
 } sula annexa continenti, *Presque Iste.*
 PRIVS } ISTHMVS: pars quâ peninsula iungitur continenti.
 } LINGVA, seu *Ligula*: pars humilior terræ in mare
 TER- } procurrens.
 } PROMONTORIVM: Mons in mare decurrens, *vn Cap.*
 RAM. } PORTVS: locus vbi naues omninò securæ, *vn Port.*
 } NAVALE: vbi conficiuntur, & seruantur naues, *Arsenal.*
 } STATIO: locus non ad eò tutus nauibus, *la Rade.*
 } MOLES: *une Digue*, Agger in mare iactus.
 } GRADVS, locus vbi onerantur, & exonerantur naues.

CAPVT II.

Grauiores veterum Geographorum errores.

PRIMVS ERROR, isque grauissimus fuit eorum qui *Nouum orbem*, in quo collocabant *Antichthonas*, infra Africam constituebant. Ita Pomponius Mela, Macrobius, Manilius, ac veterum plerique. Huius autem orbis initium faciebant *Taprobanam*, & ex eo oriri *Nilum* arbitrabantur, qui arcanis meatibus Oceanum trāsmeans postea in Africâ emergebat. Ad eundem referri possunt, quicumque Oceanum inter duos Tropicos immise-